

1 **Den norske kjøtt- og eggbransjes**
2 **retningslinje for**
3 **dyrevelferdsprogram verpehøns**
4 **Versjon 3**

5
6
7 **Anbefalt av Animalia AS sitt styre 13.12.2022**

8 **Anerkjent av Mattilsynet 16.02.2023**
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24

28 Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for 29 dyrevelferdsprogram verpehøns

30 **Anbefalt av Animalia AS sitt styre 13.12.22, anerkjent av Mattilsynet 16.02.23.**

31 Referanse til regelverket: Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogram verpehøns er
32 utarbeidet i samsvar med Forskrift 12. desember 2001 om hold av høns og kalkun Dette er tredje versjon av
33 retningslinjen. Første versjon av retningslinjen ble anbefalt av Animalia AS styret 22.05.2019 og anerkjent av
34 Mattilsynet 16.10.2019. Versjon 2 av retningslinjen ble anbefalt av Animalia AS styret 12.10.2020 og anerkjent
35 av Mattilsynet 27.01.2021.

36

37 **1. Formål**

38

39 Formålet med retningslinjen er å bidra til å sikre norske verpehøners velferd
40 gjennom produksjonsperioden. Dette skal gjøres gjennom god
41 produksjonsstyring, systematisk forebyggende helse- og dyrevelferdsarbeid og
42 tredjeparts revisjon av regelverksetterlevelse.

43

44 **2. Virkeområde**

45

46 Retningslinjen gjelder for driftsenheter som holder minst 1000 livkyllinger som
47 oppdrettes for produksjon av konsumegg, og driftsenheter som holder minst 1
48 000 verpehøner (*Gallus gallus*) for konsumeggproduksjon og leverer til
49 eggpakkeri som har tilsluttet seg til denne retningslinjen.

50

51 **3. Definisjoner**

52

53 *Driftsenhet:* En driftsenhet i jordbruket defineres som en virksomhet (bedrift)
54 med jordbruksdrift. Hver driftsenhet skal ha identitetsmessig tilknytning til en
55 bestemt landbrukseiendom, men driftsenheten skal omfatte alt som drives
56 sammen, medregnet leid areal og uansett om arealet ligger i en eller flere
57 kommuner. Driftsenheten i jordbruket er sammenfallende med tilskuddsenheten
58 etter reglene for produksjonstilskudd.

59

60 *Eggpakkeri:* Den bedrift (juridiske enhet) driftsenheten har leveringskontrakt
61 med.

62

63 *Rugeri:* Bedrift (juridisk enhet) som selger rugeegg og daggamle livkyllinger til
64 driftsenhet.

65

66 *Elektronisk produksjonskontroll:* Elektronisk verktøy for registrering av
67 produksjonsdata i konsumeggproduksjonen med hensikt til å bedre egne
68 produksjonsresultater.

69

70 **4. Ansvar og roller**

71

72 Nortura SA og Kjøtt- og Fjørfebransjens landsforbund (KLF) er ansvarlige for
73 utforming og oppfølging av retningslinjen. Ansvar utøves av partene gjennom
74 Animalia AS sitt styre. Partene skal sikre tilgang til nødvendig kunnskap og
75 kompetanse med tilstrekkelig kapasitet for faglig oppfølging og veiledning.
76 Retningslinjen er forpliktende for eggpakkerier som tilslutter seg skriftlig.

77

78 For KLF skal medlemsbedrifter som ønsker å slutte seg til avtalen, undertegne
79 KLFs tilslutningsavtale. Nortura SA og KLF skal innenfor sine organisasjoner
80 utpeke revisorer til å revidere og føre stikkprøvebasert tilsyn med retningslinjene
81 i sine eggpakkerier. Partene kan utelukke sine eggpakkerier ved vesentlige brudd
82 på retningslinjen. Eggpakkeriet kan med 6 måneders varsel skriftlig trekke sin
83 tilslutning til retningslinjen ved å sende melding til Nortura SA eller KLF.

84
85 Det er eggpakkeriene som inkluderer og ekskluderer driftsenheten som
86 produserer konsumegg i dyrevelferdsprogram verpehøns. Det er Animalia som
87 inkluderer og ekskluderer driftsenheten som produserer livkyllinger i
88 dyrevelferdsprogram verpehøns. Inkludering i programmet er ikke tidsbegrenset.
89 Eksklusjon fra programmet skjer etter kriteriene beskrevet i punkt 6.

90

91 *4.1 Animalias plikter*

92

93 *Animalia skal på oppdrag av KLF og Nortura SA:*

94 a) være sekretariat for bransjeretningslinjen

95 b) ha oppdatert liste over tilsluttede eggpakkerier på www.animalia.no

96 c) være pådriver for samordnet og lik praktisering av retningslinjen

97 d) utarbeide relevant statistikk og publisere resultater

98 e) drifte journalsystemet HelseFjørfe

99 f) tilby opplæring av KSL-revisorer, helseovervåknings-veterinærer og
100 produsenter

101 g) gi veiledning til eggpakkerier, driftsenheter og bransje

102 h) overvåke praktiseringen av retningslinjen og gjennomføre nødvendige
103 oppdateringer

104 i) oversende retningslinjen til Mattilsynet for anerkjennelse som nasjonal
105 retningslinje

106 j) holde Mattilsynet oppdatert om retningslinjens innhold, endringer og
107 praktisering

108 k) sørge for oppdatert oversikt over driftsenheter som har gjennomgått e-
109 læringskurs i avliving av verpehøner

110 l) varsle driftsenheten som produserer livkyllinger i god tid før overskridelse av
111 frister for helseovervåkningsbesøk

112 m) varsle rugeriet dersom det er gått mer enn 13 måneder uten gjennomført
113 helseovervåkningsbesøk hos driftsenheten som produserer livkyllinger, slik at
114 rugeriet stopper salg av rugeegg og livkyllinger til driftsenheten frem til
115 helseovervåkningsbesøk er gjennomført.

116

117 *4.2 Eggpakkerienes plikter*

118

119 *Det enkelte pakkeri:*

120 a) skal gjøre retningslinjen til en fullverdig og integrert del av egne
121 kvalitetssystemer

122 b) skal oppfylle kravene i egne kvalitetssystemer og i offentlig regelverk

123 c) kan til enhver tid kunne revideres av henholdsvis Nortura SA eller KLF og
124 plikter å legge til rette for slik revisjon

125 d) skal gi driftsenhet som produserer konsumegg et tilbud om medlemskap i
126 egnet produksjonskontroll levert av eller godkjent av Nortura SA eller KLF og
127 kontrollere at nødvendige produksjonsdata blir registrert

- 128 e) skal varsle driftsenheten som produserer konsumegg i god tid før
129 overskridelse av frister for helseovervåkningsbesøk
- 130 f) skal sikre innmelding av driftsenhet som produserer konsumegg til KSL-
131 revisjon slik at det ikke går mer enn tre år mellom hver revisjon
- 132 g) skal sikre at driftsenhetene som produserer konsumegg lukker avvik fra KSL-
133 regelverket innen angitt frist
- 134 h) kan inkludere og ekskludere driftsenhet som produserer konsumegg fra
135 dyrevelferdsprogrammet
- 136 i) skal fortløpende trekke minimum 10 øre/kg egg fra driftsenhetene som
137 produserer konsumegg over avregningen som tilbakebetales ved innsettets slutt
138 når nødvendig produksjonsdata er registrert i elektronisk produksjonskontroll og
139 helseovervåkningsbesøk er gjennomført.
- 140 j) skal trekke 50 % av avregningen frem til helseovervåkingsbesøk er
141 gjennomført dersom driftsenhet som produserer konsumegg har to påfølgende
142 innsett uten helseovervåkingsbesøk

143

144 *4.3 Driftsenhetenes plikter*

145

146 *Den enkelte driftsenhet skal:*

- 147 a) være tilsluttet dyrevelferdsprogram verpehøns dersom man ønsker å levere
148 livkyllinger til eggprodusenter, eller konsumegg til eggpakkeri som har sluttet
149 seg til denne retningslinjen
- 150 b) være medlem i og registrere nødvendige produksjonsdata for hvert innsett i
151 en elektronisk produksjonskontroll levert av eller godkjent av Nortura SA eller
152 KLF.
- 153 c) produsere i henhold til offentlig regelverk og KSL-standard for
154 fjørfeproduksjon, dokumentert gjennom årlige elektroniske egenrevisjoner, og
155 eksterne revisjoner hvert 3. år
- 156 d) ha dyrefaglig kompetanse om velferd for verpehøns, gjennomføre nødvendige
157 tiltak for å tilfredsstille dyrevelferden, herunder lukking av avvik påvist ved KSL-
158 revisjon og oppfølging av anbefalinger fra veterinær eller rådgiver.
- 159 e) inngå skriftlig avtale med veterinær om helseovervåking av besetningen.
160 Veterinæren det inngås avtale med skal gjennomføre godkjent
161 etterutdanningskurs i dyrevelferd minst hvert tredje år. Animalia kan gi
162 dispensasjon fra kravet om at veterinæren har godkjent etterutdanningskurs
163 dersom det ikke er tilgang på godkjent veterinær i praksisområdet. Avtalen
164 skal omfatte at det skal tas kontakt med veterinæren ved tegn på sjukdom eller
165 klare produksjonsavvik, og at veterinær utfører helseovervåkningsbesøk minst
166 en gang per innsett i konsumeggproduksjon og minst en gang hver 12. måned
167 for oppalere, journalført og dokumentert i HelseFjørfe
- 168 f) gjennomføre ett e-læringskurs i avlaving av verpehøner innen to år etter
169 tilslutning til DVP
- 170 g) gjennomføre kurs i regi av eggpakkeri med fokus på helse og velferd hos
171 verpehøns

172

173 **5a.Obligatoriske registreringer ved Helseovervåkningsbesøk** 174 **konsumeggproduksjon**

175

176 Følgende velferdsindikatorer skal dokumenteres i besøksjournalen i HelseFjørfe
177 ved minst ett HO-besøk per innsett av en helseovervåkningsveterinær:

- 178 a) Luftkvalitet (CO₂, NH₃): måles med kalibrerte måleapparat i dyrehøyde,
179 oppgis i ppm
180 b) Støvmengde (0-2): vurder støvmengde tre ulike steder i huset; 0: minimalt 1:
181 noe støv 2: mye støv
182 c) Strøkvalitet (0-2): vurder strøkvalitet tre ulike steder i huset: 0: tørt og løst
183 (egnet til strøbading) 1: noe fuktig/hardt (mindre egnet til strøbading) 2:
184 fuktig/hardt/manglende (ikke egnet til strøbading)
185 d) Fjørdrakt (0-2): Vurder 50 høner fra ulike steder i huset: 0: Full fjørdrakt,
186 lite slitasje. 1: moderat slitasje, få (<2) små fjørløse områder (under 5 cm). 2:
187 Flere fjørløse områder, eller store fjørløse områder (over 5 cm).
188 e) Dødelighet fra innsett til besøksdato (%)

189 **5b.Obligatoriske registreringer ved Helseovervåkningsbesøk oppal**

191 Følgende velferdsindikatorer skal dokumenteres i besøksjournalen i HelseFjørfe
192 ved minst ett HO-besøk per 12. måneder av en helseovervåkningsveterinær:

- 193 a) Luftkvalitet (CO₂, NH₃): måles med kalibrerte måleapparat i dyrehøyde,
194 oppgis i ppm
195 b) Støvmengde (0-2): vurder støvmengde tre ulike steder i huset; 0: minimalt 1:
196 noe støv 2: mye støv
197 c) Strøkvalitet (0-2): vurder strøkvalitet tre ulike steder i huset: 0: tørt og løst
198 (egnet til strøbading) 1: noe fuktig/hardt (mindre egnet til strøbading) 2:
199 fuktig/hardt/manglende (ikke egnet til strøbading)
200 d) Lyskvaliteter: lux (i dyrehøyde) og flimmer (indeks)
201 e) Dødelighet fra innsett til besøksdato (%)

202 **6. Avviksbehandling**

203 **Generelt**

204 Dersom det påvises vesentlige avvik fra offentlig regelverk, KSL-krav til
205 konsumeggproduksjonen eller denne retningslinjen og slike avvik ikke lukkes
206 innen angitt frist, skal eggpakkeriet anse driftsenheten for å stå utenfor
207 dyrevelferdsprogrammet. Perioder med produksjonsopphold kan trekkes fra ved
208 vurdering av overtredelse av tidsfrister.

209 **a. Veterinæravtaler og helseovervåkningsbesøk:**

210 Dersom det ikke foreligger veterinæravtale eller de pålagte
211 helseovervåkningsbesøkene ikke har vært gjennomført, er ikke driftsenheten å
212 anse som tilsluttet programmet.

213 **b. KSL-revisjoner og lukking av avvik:**

214 Elektronisk dokumentert egenrevisjon og ekstern revisjon på driftsenheten skal
215 gjennomføres iht. programmet. Avvik påvist ved ekstern revisjon eller
216 egenrevisjon skal lukkes innen angitt frist. Dersom revisjon ikke blir gjennomført
217 i tide eller avvik ikke blir rettet innen fristen, er ikke driftsenheten å anse som
218 tilsluttet programmet.

219 **7. Klageadgang**

220 Driftsenhetens klageadgang er regulert i leveranseavtalen med eggpakkeri.

221 **8. Gyldighet**

229 Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogram
230 verpehøns ble underskrevet av Nortura 21.06.2019 og Kjøtt- og Fjørfebransjens
231 Landsforbund 20.06.2019. Denne retningslinjen ble anerkjent av Mattilsynet
232 16.10.2019 som "Nasjonal retningslinje" iht. Forskrift 12. desember 2001 om
233 hold av høns og kalkun. Versjon 2 av bransjeretningslinjen ble anbefalt av
234 Animalia AS styret 12.10.20 og anerkjent av Mattilsynet 27.01.21.